

Konseptvalg – Felles biblioteksystem

Arkitektur

Kristiansand, Bergen, Trondheim og Stavanger kommune samarbeider om en felles kravspesifikasjon med intensjon om å gå ut med et felles anbud av et kjernesystem som er bygget med moderne teknologi og som tilrettelegger for samarbeid.

Med kjernesystem forstås her et system som minimum skal løse et sett med basisoppgaver som blir beskrevet tydeligere i kravspesifikasjonen.

I forkant av anbudet vil vi samarbeide om utforming av brukerhistorier, kravspesifikasjon og grunnlagsdata for anskaffelsen. Disse dokumentene vil ha mye å si for hvordan vi samarbeider i selve anbudsprosessen.

Det er av ytterste nødvendighet at systemet er modulært og har et åpent, standardisert og godt dokumentert API (programmeringsgrensesnitt).

Dette er sentralt for å sikre:

- Økt leverandørfrihet til videreutvikling
- Mulighet til å innovere raskere med nye tjenester på utsiden av systemet
- At bibliotekene kommer i førersete for bibliotekutviklingen.
- Mulighet til å bli med på både varslede tjenester knyttet til Nasjonalbibliotekets felles infrastruktur og andre samarbeidsprosjekter.

Ved å gå for et åpent kjernesystem i bunn, vil en altså kunne vurdere fortløpende om ny funksjonalitet hører hjemme i kjernesystemet eller best implementeres gjennom moduler levert av ekstern utvikler eller som tjenesteorientert arkitektur basert på standardiserte og moderne web-standarder.

Åpne systemer gir oss også muligheten til å bygge på og legge til funksjonalitet, uten å endre kjernesystemet. Man står altså friere til å forandre uten å endre. Som i praksis betyr at et bibliotek kan lage lokale tilpasninger uten å endre kjernesystemet og dermed potensielt ødelegge for de andre bibliotekene.

Et slikt system må både støtte nasjonale løsninger, samt gi en mulighet for å beholde eksisterende tjenester.

Dette åpner for at publikumsgrensesnitt kan være en valgfri tilleggfunksjonalitet i samme anbud, og gir dermed bibliotekene muligheten til i felleskap å vurdere kjernesystem og publikumsgrensesnitt uavhengig av hverandre, og på sine individuelle styrker.

Prisen å betale for økt fleksibilitet og kontroll er økt ansvar og ressursbruk knyttet til eget utviklingsløp. Hovedgrunnen til at vi ønsker denne fleksibiliteten er at fremtidens biblioteksystem ikke finnes, men er, og vil framover være en pågående prosess.

Det er altså ikke et ferdig produkt, men et sett med tjenester som kan og må utvikles fortløpende basert på teknologi, rammevilkår, tjenestetilbud og nasjonale føringer.

Vi ser en økt bevegelse i framtiden fra dagens biblioteksstandarder mot mer allmenne web-standarder. Den mest umiddelbare endringen for bibliotekene blir en trinnvis overgang fra dagens katalogiseringsregler og Normarc til RDA og Marc21, før vi i løpet av noen år går over til RDF/BIBFRAME. I en slik utvikling vil de være naturlig at kjernesystemet inngår i en større helhet der integrasjon mellom ulike system løser ulike behov i virksomheten.

Organisering

Skal et samarbeid, slik det er skissert, fungere må flest mulig funksjoner og løsninger være felles for alle bibliotekene i prosjektet.

En slik løsning, der bibliotekene i større grad kan løfte blikket fra systemdrift og mindre lokale tilpasninger til overordnede veivalg, krever en god organisering av felles drift og utviklingsløp. Altså en organisering som sikrer en målstyrt innovasjonsprosess der man er enige om hvilke innovasjonsprosjekter som skal gjennomføres, samt rekkefølgen på disse samt disiplin og lojalitet i det enkelte bibliotek. Det bør etableres et felles råd som jobber aktivt med disse prosessene.

Lokale endringer som ikke endrer kjernesystemet kan unntaksvis initieres og finansieres lokalt, men målet er størst mulig samarbeid mellom bibliotekene om felles utvikling basert på felles utviklingsmidler. Grenseoppgangene mellom lokal frihet og forankret samarbeid må avklares både teknisk med leverandør og organisatorisk mellom bibliotekene.

Uten en slik organisering kan en risikere at ett biblioteks innovasjon ødelegger et annet biblioteks tjenester.

Det må også stilles krav til leverandør som sikrer bibliotekenes innflytelse i utviklingsprosessen av systemet. I anskaffelsesprosjektet bør en få inn vurderingskriterier i spesifikasjonen om hvordan leverandør utvikler programvare og i hvilken grad de er i stand til å ivareta det fortløpende endringsbehovet til biblioteket, også organisatorisk. En bør se etter en partner som har god kjennskap til forretningsprosessene til virksomheten, og som inkluderer kunde og brukere i utviklingsprosessen.

Videre bør det etableres en god dialog mellom alle storbybibliotekene og Nasjonalbiblioteket som sikrer at større utviklingsprosjekter og nye tjenester utvikles med åpne og fleksible integrasjonsmuligheter.

Økonomi

Systemet bør ha som mål å effektivisere arbeidsflyt både gjennom god brukervennlighet, effektivt grensesnitt og større grad av automatisering av tjenester som helt eller delvis kan automatiseres og gjennom økt grad av selvbetjening.

Det er ventet at vi kan frigjøre ressurser lokalt knyttet til registrering, lånekort-administrasjon, økonomi, varslinger, meråpne bibliotek og delvis ubemannede skolebibliotek samt en rekke andre områder knyttet til den daglige bibliotekdriften.

Når det gjelder finansiering av selve anskaffelsen blir dette - sannsynligvis - en egen kontrakt mellom hver kommune og leverandør. Her må det avklares en fordelingsnøkkel mellom folkebibliotekene og skolene internt i kommunen. Felles videreutvikling bør sikres ved at det avsettes faste midler hos bibliotekene etter en avtalt fordelingsnøkkel